

munchen/daz-modellschule/zusammenfassung-grundlagentext-zweitspracherwerb-von-stefan-jeuk/10130186

2. Sasa Jazbec. Beiträge zur Fachkommunikation 2016: Die Schlüsselkompetenz Lesen: Fachtexte und wissenschaftliche Texte «strategisch» lesen. – Maribor, 2016: <http://eprints.nbu.bg/id/eprint/4112/1/beitr-ge-zur-translation-und-fachkommunikation-2019.pdf>

3. Hamds Khadidja, Seddi Nacera. Zur Entwicklung fachkommunikativer Kenntnisse bei den Studenten. Neue didaktische Perspektiven im algerischen Germanistikstudium. Laboratoire Traduction et Méthodologie/TRADTEC, 2019: Université d'Oran 2 Mohamed Ben Ahmed – Algérie: <https://ds.univ-oran2.dz:8443/jspui/handle/123456789/2630>

4. Ulricke Behrens. Anwendung von Lesestrategien bei der Erfassung eines Fachtextes durch Studierende. Pilotprojekt einer empirischen Untersuchung. - Universität Duisburg – Essen, November 2022: https://www.uni-due.de/imperia/md/images/germanistik/behrens/willkomm_2022.pdf

5. Christian Kuhn. Fremdsprachen berufsorientiert lernen und lehren. Kommunikative Anforderungen der Arbeitswelt und Konzepte für den Unterricht und die Lehrerbildung des Deutschen als Fremdsprache. – Friedrich-Schiller-Universität Jena, 2007.

6. Arne Weidemann. Die Erforschung und Lehre interkultureller Kommunikation und Kompetenz. – Technische Universität Chemnitz, 2011: [https://nothnagel-weidemann.de/arne-weidemann/%20\(Jazbec,%202016](https://nothnagel-weidemann.de/arne-weidemann/%20(Jazbec,%202016)

Рябокуча Т.О.

старший викладач кафедри німецької мови

Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана

БАГАТОВЕКТОРНІСТЬ ПАРАДИГМИ ТЕКСТУ

Анотація. У статті досліджено питання парадигми тексту, розглядаються теоретичні концептуальні засади, що розкривають функціональність тексту, залучаючи його психологічний, психолінгвістичний, лінгвістичний і методичний аспекти. Висвітлено його стратегічну направленість з урахуванням комунікативно-прагматичних чинників, які сприяють розширенню міжкультурних поглядів, тобто формують міжкультурну компетенцію. Автор доводить, що текст дозволяє змодельовувати будь-який автентичний мовленнєвий акт. Запропоновано методи, інноваційні прийоми і форми роботи з текстом, а також надано практичні рекомендації щодо ефективного використання тексту в аудиторії.

Ключові слова: парадигма, концептуальні поняття, багатовекторність тексту, методи і прийоми, міжкультурна компетенція.

Summary. The article examines the paradigm of the text, its relevance. Some theoretical conceptual principles that reveal the text in terms of its functionality, involving psychological, psycholinguistic, linguistic and methodological aspects are considered. Its strategic orientation is highlighted taking into account the communicative and pragmatic factors that contribute to the expansion of intercultural views, forming cross-cultural competence. The article emphasizes that the text allows one to simulate any authentic speech act. Methods, innovative approaches and forms of work with the text are offered, and also practical recommendations on effective use of the text in the audience are given.

Key words: paradigm, conceptual notions, text multi-vectority, methods and techniques, cross-cultural competence.

Постановка проблеми. Спілкування пронизує усе людське існування. Багатий спадок різних мов і культур у Європі є цінним спільним джерелом для захисту і розвитку, і тому головним завданням освіти є перетворення цієї розмаїтості з перешкоди у спілкуванні на джерело взаємного збагачення та розуміння. Пожвавлений інтерес до вивчення іноземних мов у зв'язку з новітніми змінами в міжнародних стосунках обумовлює **актуальність** нашої розвідки. Лише шляхом кращого володіння сучасними європейськими мовами можна полегшити спілкування та взаємодію між європейцями з різними рідними мовами заради підтримки європейської мобільності, взаєморозуміння і співпраці, та подолати упередження та недовіру. А текст є саме тим засобом, за допомогою якого актуалізуються мовленнєві акти, тобто відбувається комунікація.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Текст як одиницю комунікації досліджувала чимала кількість вітчизняних учених. Так, Л. Куликова [5] вивчала текст і дискурс як фігури комунікації; Ф. Бацевич [1], Н. Петріца та П. Зламана [9] розглядали текст не лише як одиницю, а і як результат комунікації; О. Побережник [10] студіювала текст як багатоаспектний лінгвістичний феномен тощо.

Виклад основного матеріалу дослідження. Як соціальний агент, кожен індивід налагоджує стосунки з різноманітними соціальними групами, що й визначає його особистість. У межах міжкультурного підходу саме це є головною метою навчання мові: сприяти розвитку цілісної особистості того, хто вивчає мову, та його самоусвідомлення шляхом збагачення досвіду, розуміння відмінностей між іншими мовами та культурами. За останнє десятиліття відбулися серйозні зрушення в оцінці змісту і навчальних цілей гуманітарних дисциплін, у тому числі й іноземних мов. Що стосується нового національного стандарту в сфері вивчення мов, то як уже згадувалося, він ґрунтується на таких ключових поняттях, як спілкування, культура, мотивація. Видатний український мислитель і філолог О. Потебня розробляв порушену німецьким мовознавцем В. фон Гумбольдтом проблематику співвідношення мови і мислення. Він наголошував на зв'язку між мовою і культурою, трактував мову як механізм мислення, оскільки вона відображає один з моментів діяльності людини – процес пізнання. За О. Потебнею кожен акт мовлення є творчим процесом, у якому не повторюється вже готова істина, але народжується нова [7, с. 64].

Загальна стратегія навчання іноземних мов визначається потребами суспільства та рівнем розвитку лінгвістичних, психолого-педагогічних і суміжних наук. Цією стратегією є комунікативний підхід, який зумовлює практичну мету навчання й вивчення іноземних мов.

Навчання іноземних мов є ключовим аспектом для розвитку міжкультурної комунікації у сучасному світі, де глобалізація зробила спілкування між різними культурами необхідністю. Як відомо, навчання іноземної мови не обмежується лише вивченням граматики і словникового запасу. Воно також включає в себе

вивчення культурних особливостей, традицій та цінностей громадян країни, мова якої вивчається. Розуміння цього контексту є важливим для успішної комунікації з представниками інших культур.

До того ж, у наш час все більш звичною стає багато культурність суспільства, що створює потребу у вмінні спілкуватися з представниками інших культур та розуміти їх.

Значною мірою дискурсивні вміння молодого людини формуються завдяки рідній мові. При вивченні іноземної мови студент ніби стартує на малих обертах, зазвичай на довжину одного речення. На вищих рівнях володіння мовою розвиток дискурсивної компетенції набуває все більшого значення.

Сьогодні існує велика кількість визначень такого багатогранного, ємного поняття, як текст. Отже, проблема полягає в філософсько-культурному переосмисленні його як продукту мовленнєвої діяльності. Деякі глибинні закономірності цього явища можуть бути зрозумілими в семантичних джерелах його визначення в різних мовних традиціях. Але оскільки мова є динамічною системою, що має механізми збагачення, поповнення, розвитку і стихійно регулюється мовним середовищем, то її нормативність є явищем відносним. Текст є певним відрізком мовлення чи висловлюванням (усним або писемним), що стосується специфічної сфери. У процесі виконання певного завдання він стає актом мовленнєвої діяльності і може бути як опорою так і метою, як продуктом так і процесом. Отже, не буває акту комунікації шляхом мовлення без тексту. Мовлення – це «живий» діалог, за допомогою якого актуалізуються будь-які смисли.

Системна сутність тексту означає спробу розглянути надто складну людську мову шляхом розкладання мовної компетенції на окремі компоненти. Тому **метою** даної статті є виявлення глибинних механізмів комунікативних технологій тексту. Це ставить нас перед психологічними та педагогічними проблемами певної глибини. Щодо побудови тексту, то тут потрібні знання правил побудови мови певної спільноти, як наприклад:

- як структурується інформація для здійснення різних макрофункцій (опису, розповіді, експозиції);
- як розповідаються історії, анекдоти, жарти;
- як будується аргументація (на суді, в дебатах тощо);
- як розміщуються на сторінці, оформлюються і розбиваються на параграфи письмові тексти (есе, офіційні листи).

Тексти виконують різноманітні функції в соціальному житті і мають певні відмінності форми та змісту. Відмінності у засобах та цілях і функціях ведуть до відповідних відмінностей не лише у контексті висловлювань, але також у їх організації та презентації. Відповідно тексти можуть поділятися на різні типи, що належать до різних жанрів і набувають рангу науки.

У сучасній методиці навчання іноземним мовам питання використання тексту для різних цілей розглядаються досить широко. Однак, лише у небагатьох працях текст рекомендується як засіб розвитку усного мовлення. Наприклад,

Н. Топтигіна [13] вважає, що художні тексти стимулюють усномовленнєву діяльність студентів на заняттях з іноземної мови, а також сприяють розвитку й удосконаленню їхніх комунікативно-дискусійних умінь.

Відтак, можемо стверджувати, що можливості використання тексту ще не вичерпані. Розкриття цих можливостей дозволило б удосконалити методику роботи над текстом при навчанні говорінню.

Цілком зрозуміло, що для вирішення цих задач необхідна якась тематична, мотиваційна база. Такою базою повинен служити, на наш погляд, текст, однак не в його традиційному розумінні. Ми ж зупинимось на «характерові» тексту, його смислотворчій ролі, що слугує **об'єктом** дослідження. Бо як казав Т. Фреге «ідеальне у тексті складається не лише зі значень, а й зі смислів» [7, с. 69].

Текст, як і будь-який об'єкт дійсності, може розглядатися системно, з різних точок зору. Усякий текст є, по-перше, лінгвістичний продукт, по-друге, він породжується визначеними механізмами мови і переслідує якусь комунікативну мету, по-третє, автором тексту є особистість, що накладає на текст свій відбиток, нарощуючи його комунікативну значущість.

Тому коли ми говоримо про «характер» тексту, то маємо на увазі чотири його аспекти:

- 1) психологічний,
- 2) психолінгвістичний,
- 3) лінгвістичний,
- 4) методичний.

Названі аспекти тісно пов'язані один з одним і їхнє виділення є якоюсь мірою умовним. Однак, такий розгляд тексту представляється методологічно виправданим і доцільним у плані дослідження. Розглянемо ці аспекти докладніше.

1. Психологічний аспект тексту. Він полягає насамперед в тому, що:

а) Текст, з одного боку, є продуктом мисленнєво-мовленнєвої діяльності [6, с. 152]. З іншого боку, текст одночасно служить об'єктом сприйняття і є для слухача об'єктом значеннєвої обробки.

б) Той, хто говорить хоче донести свою точку зору, тому значеннєвий зміст тексту повинен містити в собі точку зору того, хто говорить, його оцінку, відношення до предметних зв'язків зовнішнього світу, бути емоційно забарвленим через призму його особистості.

в) Мовний вплив полягає не тільки в тому, що той, хто говорить висловлює свою точку зору, а й в тому, що він має на меті спонукати слухача до висловлення, до певної дії, чи сформулювати у нього певну точку зору на щось [12]. Звідси випливає, що потрібно враховувати особливості, духовні потреби, бажання слухача. Матеріал повинен бути цікавий для того, кого навчають, відповідати його «пізнавальним і емоційним запитам», тобто відповідати рівневі його інтелектуального розвитку і викликати за рахунок цього його активність.

г) Мовленнєва діяльність є інтелектуальним актом, отже, навчальний текст повинен активізувати розумову діяльність, бути потенційним предметом (мотивом).

2 і 3. Психолінгвістичний і лінгвістичний аспекти тексту. Ці два аспекти об'єднані з метою зручності розгляду. У психолінгвістичному плані однією з основних проблем є проблема значеннєвого сприйняття, що полягає насамперед у тому, що слухач повинен зрозуміти мету або основний мотив повідомлення.

Отже, мало зрозуміти рівень значень у тексті, потрібно сприйняти його як щось ціле, зрозуміти його загальний задум, а це можливо в тому випадку, якщо він складений відповідним чином і в ньому органічно співпадають його зовнішня (формальна) і внутрішня (значеннєва) організація, тобто має місце єдність плану вираження і плану змісту. Звідси випливає, що в «розмовному» тексті повинен бути не тільки план значень, але і план змісту, а, отже, при складанні тексту треба враховувати ряд лінгвістичних і психолінгвістичних факторів, що сприяють сприйняттю його як «єдиного комунікативного блоку». До таких факторів відносяться наступні якості тексту:

- а) когерентність (зв'язність);
- б) цілісність;
- в) інформативність.

Когерентність розуміється як цілісність тексту, що полягає у логіко-семантичній синтаксичній і стилістичній взаємозалежності речень, з яких складається текст. Відтак, когерентність означає понятійно-сміслову цілісність тексту [4, с. 66–67].

Значеннєва цілісність тексту, як **предмет** дослідження, полягає в єдності його теми. Окремі речення не мають самостійної теми, вони поєднуються навколо однієї теми і взаємно доповнюють один одного при її розкритті. Комунікативна цілісність виявляється в тому, що кожне наступне речення ґрунтується в комунікативному плані на попередньому, утворюючи логічний ланцюжок. Речення не можна поміняти місцями, тому що тоді губиться «обґрунтованість і відповідно зрозумілість тексту», порушується логічна послідовність значеннєвого змісту повідомлення. Цілісність – явище психолінгвістичне. Цілісність тексту впливає із задуму автора відобразити певний завершений фрагмент картини світу [4, с. 67]. Текст характеризується з точки зору його внутрішньої мотивації і значеннєвої закінченості. Він передає закінчену думку і сприймається як значеннєва єдність, що є запорукою його адекватного розуміння для того, хто слухає або читає.

Важливим фактором для характеристики тексту в психолінгвістичному плані є також інформативність. Категорія інформативності розглядається в контексті інформації, яка закладена у змістовому повідомленні тексту [11, с. 225].

Оскільки інформативність – величина відносна, то один і той самий текст різні люди можуть інтерпретувати по-різному. Інтерпретацію можна вважати адекватною в тому випадку, коли основна ідея тексту зрозуміла відповідно до задуму. З іншого боку, інформативність тексту є однією з умов ефективності значеннєвого сприйняття, що пов'язано з фактором «зацікавленості», умотивованості повідомлення для слухача. Чим цікавіший текст, тим більш він значимий, більше інформації він містить (тобто більша його інформаційна цінність). Тексти, не цікаві за змістом і за характером викладу, не викликають активної емоційної реакції у тих, кого навчають і бажання висловити свою думку, тому що в текстах подібного роду немає внутрішнього змісту, і вони не стимулюють активну розумову діяльність.

4. Методичний аспект тексту. На відміну від текстів для навчання читанню, «розмовний» текст не повинен містити незнайомого матеріалу (лексичних одиниць і граматичних конструкцій). Фрази, що складають «розмовний» текст, повинні бути обов'язково новими трансформаціями того, що було засвоєно раніше. Так, за рахунок нових комбінацій лексичних одиниць і граматичного матеріалу на основі раніше вивченого досягається новизна. Комбінуючи матеріал, студент утворює нові сполучення і встановлює нові мовні зв'язки. Наприклад, раніше вивчені граматичні конструкції наповнюються новими лексичними одиницями або нове граматичне явище вживається в сполученні з раніше вивченим. Важливим моментом є повторюваність у текстах лексичних одиниць і граматичного матеріалу, включення його в мережу різноманітних зв'язків, що створює умову для вироблення гнучких навичок, здатних до перенесення в мовленнєву діяльність. Подібна мережа різноманітних зв'язків може бути досягнута серією «розмовних» текстів з різним ступенем труднощів і різного обсягу в залежності від етапу роботи, рівня навчання і рівня їхньої підготовки.

Таким чином, розгляд тексту в чотирьох аспектах дозволяє сформулювати зразковий перелік методичних вимог до характеру «розмовного» тексту, методична значимість якого полягає в тому, що він може бути основою для удосконалювання мовленнєвих навичок [3]. Перелічимо ці вимоги і ті функції, яким вони служать:

1) Вимоги, що забезпечують мотиваційну готовність слухача. Тут мається на увазі, що текст:

а) повинен бути спрямований на вирішення якоїсь певної комунікативної задачі,

б) повинен містити точку зору того, хто говорить,

в) повинен бути емоційно забарвленим.

2) Вимоги, що забезпечують адекватність розуміння тексту:

а) зв'язність,

б) логічність,

в) цілісність,

г) інформативність.

3) Вимоги, що забезпечують індивідуальне сприйняття тексту:

- а) урахування вікових інтересів,
- б) урахування рівня підготовки студентів.

4) Вимоги, що забезпечують безпосереднє удосконалювання мовних навичок на основі тексту:

- а) обсяг тексту,
- б) відсутність незнайомого мовного матеріалу,
- в) трансформація нового матеріалу на основі раніше вивченого,
- г) включення мовного матеріалу в мережу різноманітних зв'язків,
- д) повторюваність матеріалу.

Перш ніж показати приклади текстів для аналізу та обговорення, що, на наш погляд, відповідають висунутим вимогам, зробимо два попередніх зауваження.

Перше стосується визначення видів висловлювання, на основі яких повинні будуватися тексти. Кожен текст має стилістичні особливості усного мовлення: сполучення слів, наявність підсилювальних елементів, часток, питальних слів, вигуків, що виконує особливе стилістичне навантаження; і додає текстам динамічності, емоційної забарвленості, виразності і експресивності і тим самим привертає увагу студента, впливає на його почуття і думки.

Друге зауваження стосується характеру викладу. Найбільший інтерес і бажання висловитися викликають повідомлення у вірогідності яких студент сумнівається, а також мають оцінку, що не збігається з його оцінкою. Це значить, що стимулюючі властивості закладені в характері викладу.

Для ілюстрації вищезазначеного розглянемо новелу В. Сарояна (William Saroyan) *My Home, My Home* [14, с. 213]. Зазначимо, однак, що цілком врахувати усі методичні рекомендації у тексті неможливо.

Of the unchanging things, the town in which you first saw the light is one of the most unchanging. It is always a place of monotony but at the same time, as you grow, change, go away, remember, return, and go away again, it is one of the most inexhaustibly rich places. And yet what it is, is so nearly nothing, except for the dull, drab, lonely, lost objects of it, that you never know, each time you return to it, what it is that holds you so strongly to it.

What is it but an ordinary town, no different from ten thousand others, where thirty million others were once born and where once they knew childhood and youth, and went away or stayed?

'What is it more than a place where two or three dozen rested one day of one year and stayed, and others came, and stayed, and still others came out of their staying?

Is it anything more than waking one morning and knowing presence in this place?

Or more than sitting at a desk at school and wishing to learn from the simplest lesson of arithmetic what all of it is, who all of them are?

Is it ever a place more than where, not in dream, the streets occurred and yourself came about in them, walking?

Is it anything more than longing, summer and winter? Loneliness you do not know shall never end?

Is it anything more than beholding beauty in the face of a small girl and adoring it and not knowing that never shall the light of that face go out of your sleep?

Is the small town a place, truly, of the world, or is it no more than something out of a boy's dreaming? Out of his love of all things not of death made? All things somewhere beyond the dust, rust, and decay, beyond the top, beyond all sides, beyond bottom: outside, around, over, under, within?

Як бачимо з прочитаного, письменник уникає складних граматичних конструкцій, довгих, громіздких фраз, вміло створюючи атмосферу невимушеного його сприйняття. Герой новели В. Сарояна «My home, my home» переповнений енергією, емоціями, навіяними відвідинами рідних місць, він хоче поділитися ними ще з кимсь. Він наче впадає в солодке дитинство спогадів.

Новела як художній текст дуже коротка, але інформативна, мова її проста і прозора. Вона характеризується повторюваністю у використанні певних засобів образності. В структурному відношенні стилістичні прийоми і засоби відзначаються компактністю.

Автор використовує порівняння, які викликають в уяві читача словесні картини. Порівняння дуже короткі, можна сказати, обриваються на півслові, але разом з тим примушують працювати думку й уяву читача. Ці авторські порівняння є зіставленням різних предметів і явищ. І саме психологічний момент сприйняття тексту полягає в тому, що читач сам домальовує картину вже своєї уяви, наче на хвилинку зупинившись, і не помічаючи того, що на цю думку його наводить автор.

Порівняння лежить в основі формування художньо-образної системи тексту. Здатність людського мислення зіставляти, порівнювати явища навколишньої дійсності реалізується в художніх текстах як стилістичний прийом. В. Сароян звертається до порівнянь з метою створення стилістичного ефекту несподіваності, оригінальності, акцентуючи на зв'язках, які суперечать раціональному мисленню й так званій логіці речей. Тому завдання полягає в тому, щоб якнайбільш вдало підібрати зображально-виражальні засоби, так сформулювати образно-стилістичну систему тексту, щоб вона чітко відповідала авторській прагматичі.

О. Потебня вважав, що саме в порівнянні як процесі відбувається рух думки «від предмета до предмета». У мові виявляються розташованими поряд ті реалії, які в дійсності є віддаленими, і лише в художньому тексті, у сприйнятті письменника, а отже, й читача, вони виявляються в єдиному, семантичному просторі, породжуючи нові значення [7, с. 90]. Питання про те, як у поєднанні різних елементів народжуються значення, є складним. Послідовність зображень в уяві, незалежно від того, як швидко вони поєднуються, рідко пояснює їхній семантичний зв'язок.

Порівняння у мові є, з одного боку, засобом пізнання світу і, з другого – результатом цього пізнання, оформленим у вигляді компонентів тексту.

Отже, розглянутий текст є актуальним прикладом навчального тексту для обговорення в аудиторії. Говоріння – це обмін думками, професійною, культурно-

значущою інформацією, вміння впливати на хід подій і стан речей, критично оцінювати їх, висловлювати коментарі щодо них.

Теоретично і практично це дійсно так, хоча існує й думка, що всі теорії «старі» як світ. Але так чи інакше на них посиляються допоки не з'явиться нова теорія чи концепція. Заслуговує на увагу і така думка В. Липинського: «Слово, коли воно має бути творчим, повинно служити життю, а не безплідно намагатись нагинати життя до своїх законів... Закони слова: закони логіки, тільки тоді можуть придбати творчу силу, коли вони служать не самим собі, а тому ірраціональному, нелогічному, стихійному хотінню, з якого родиться все життя, а в тім числі і саме слово» [7, с. 69].

Коротко підсумуємо сказане. Текст лише виступає як каталізатор для роздумів, спрямовує мислення, задає контекст.

Головна мета створити інтерпретаційний вектор, зафіксувати або виділити окремі принципові елементи. Одним з ключових моментів є те, яку мету ми переслідуюмо: здобути лише інформацію, порозумітися з іноземцем на практичному рівні для наших потреб, чи поглинути в безкрайній океан лексики, безперервно нарошуючи її? Достатньо виділити той стержень, до якого ми прагнемо. Тут превалує фактор необмежених можливостей тексту, зокрема своїм словниковим запасом, де причаїлося багато незнайомих слів-реалій, ідіом, приказок, поговірок, з якими треба йти в ногу з часом. Ось деякі з них: *Man sieht uns nicht in den Magen aber auf den Kragen* – Не суди по одязі – суди по розуму [2, с. 204]; *hinter dem Mond leben* – відстати від життя, бути не в курсі останніх подій; *jemandem die Daumen drücken* – тримати кулаки, бажати комусь успіхів у якійсь справі; *sich beim Salzamt klagen* – даремно скаржитись [8].

Автентичний текст – основне джерело здобуття інформації та залучення до скарбів світової цивілізації і їх реалій. Це вміння працювати з публікаціями, підручником, довідковою літературою, словником, комп'ютерними програмами тощо. Воно вимагає творчого переосмислення, перетворення, трансформації, мовної здогадки прочитаного, пам'яті, досвіду пошукової діяльності.

Висновки з проведеного дослідження. Отже, «характер» тексту дуже неоднозначний. Він ділить знання мови на необхідні (здобуття інформації), достатні, щоб впевнено почуватися в мові (з іноземцем) та надлишкові (це рівень професіоналів, і ці знання, по суті, безмежні). Текст – це живий організм, який виконує свої функції вже багато століть. Він є невід'ємною складовою будь-якого спілкування, у тому числі комунікації між різними культурами. Через це надзвичайно важливо враховувати усі його аспекти (психологічний, психолінгвістичний, лінгвістичний, методичний) при використанні тексту як засобу удосконалення комунікативних навичок студентів під час вивчення іноземної мови.

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: підручник. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.

2. Бойко Н.В. Німецькі прислів'я та приказки. Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко, 2008. 304 с.
3. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти. Київ, 2003. 361 с.
4. Корольова Т.М., Жмаєва Н.С., Попова Я.Ю. Когезія та когерентність у перекладі україномовної наукової літератури англійською мовою. Науковий вісник ПНПУ ім. К.Д. Ушинського. Лінгвіст. науки. 2017. № 24. С. 64–76.
5. Куликова Л. А. Текст і дискурс як фігури комунікації. 2017. URL: <https://nimfilmdpu.mozello.com/vseukranska-nternet-konferencja/movoznavstvo/params/post/1336872> (дата звернення: 05.03.2024).
6. Лісовська А.О. Проблематика визначення поняття «текст» в наукових дослідженнях. Проблеми філологічних наук, міжкультурної комунікації та перекладознавства в Україні та ЄС : міжнар. наук.-практ. конф. 30–31 жовт. 2020 р. Венеція, 2020. С. 150–153.
7. Матвеева Л.Л. Культурологія : навч. посібник. Київ : Либідь, 2005. 512 с.
8. Методична розробка «Реалії німецької мови». Сайт викладачки німецької мови Ганни Приплюцької. URL: <https://buki.com.ua/blogs/nimetski-idiomy5-vyraziv-yaki-nablyzyat-do-nosiyiv-movy/> (дата звернення: 08.03.2024).
9. Петріца НМ., Зламана П. Комунікативні стратегії : методичні рекомендації до проведення практичних занять. Ужгород, 2023. 26 с.
10. Побережник О. Текст – як багатоаспектний лінгвістичний феномен. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. URL: <https://dspace.udpu.edu.ua/bitstream/6789/1460/3/pdf> (дата звернення: 08.03.2024).
11. Самочорнова О.А. Інформаційна насиченість та інформативність тексту. Вісник Житомирського державного університету. Філологічні науки. 2020. Вип. 52. С. 225–228.
12. Спілкування. Поняття про спілкування. Функції спілкування. URL: https://fku.kubg.edu.ua/images/stories/Departaments/uk/PDF/pcux._lk3.pdf (дата звернення: 09.03.2024).
13. Топтигіна Н.М. Автентичний художній текст у процесі навчання діалогічного мовлення студентів-філологів. URL: <http://conf.vntu.edu.ua/humed/2008/txt/Toptigina.php> (дата звернення: 07.03.2024).
14. Saroyan W. Selected Short Stories. San Diego: Harcourt Brace, 1948. 368 p.

Сажко Л.А.

*кандидат педагогічних наук, професор кафедри германської філології
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка*

ВИКОРИСТАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ СТРАТЕГІЙ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ

***Анотація.** У статті розглядається необхідність дослідження проблеми використання комунікативних стратегій у процесі формування іншомовної компетентності у діалогічному мовленні. Здійснено аналіз понять комунікативної стратегії і комунікативної тактики.*